2026-2028
Uitstroomrichting Kader
AVO vakken

Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA)

BEHOREND BIJ PROFIEL

BWI (Bouwen, Wonen en Interieur)

PIE (Produceren, Installeren en Energie)

MT (Motorvoertuigen en Transport)

HBR (Horeca, Bakkerij en Recreatie)

ZW (Zorg en Welzijn)

EO (Economie en Ondernemen)

Programma van toetsing en afsluiting
KADER Vak: Nederlands

Inleiding

Eindtermen in dit PTA:

NE/K/1 Oriëntatie op leren en werken
NE/K/2 Basisvaardigheden
NE/K/3 Leervaardigheden voor het vak Nederlands
NE/K/4 Luister- en kijkvaardigheid
NE/K/5 Spreek- en gespreksvaardigheid
NE/K/6 Leesvaardigheid
NE/K/7 Schrijfvaardigheid
NE/K/8 Fictie

---

03 **Spreekvaardigheid (in samenwerking met de profielvakken)**

Moment:	lj 3	**Examenstof:**
Tijdsduur:	10 min	☐ verplicht SE
Wijze van toetsing:	Mondeling	☐ wordt ook getoetst in CE
Type toets:	Presentatie	☐ schooleigen examenstof
Herkansing:	Ja	**Eindtermen:**
Weegfactor:	1	SE CE

Leerstof:

De leerling kan:
- basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op presenteren;
- kan relevante informatie verzamelen en verwerken ten behoeve van de spreeksituatie;
- strategieën hanteren ten behoeve van de spreeksituatie;
- het spreekdoel in de situatie tot uitdrukking brengen;
- het spreekdoel en taalgebruik richten op verschillende soorten publiek.

---

4 **PTA Fictie**

Moment:	lj 3	**Examenstof:**
Tijdsduur:	150 min	☑ verplicht SE
Wijze van toetsing:	Schriftelijk	☐ wordt ook getoetst in CE
Type toets:	Leesdossier	☐ schooleigen examenstof
Herkansing:	Nee	**Eindtermen:**
Weegfactor:	1	SE NE/K8 CE NE/K8

Leerstof:

De leerling kan:
- verschillende soorten fictiewerken herkennen;
- de situatie en het denken en handelen van de personages in het fictiewerk beschrijven;
- de relatie tussen het fictiewerk en de werkelijkheid toelichten;
- een persoonlijke reactie geven op een fictiewerk en deze toelichten met voorbeelden uit het werk.

---

5 **PTA Kijk- en Luistervaardigheid**

Moment:	lj 4	**Examenstof:**
Tijdsduur:	150 min	☑ verplicht SE
Wijze van toetsing:	Schriftelijk	☐ wordt ook getoetst in CE
Type toets:	Kijk- en luistertoets	☐ schooleigen examenstof
Herkansing:	Nee	**Eindtermen:**
Weegfactor:	1	SE NE/K4 CE NE/K4

Leerstof:

De leerling kan:
- luister- en kijkstrategieën hanteren;
- het doel van de makers van een programma aangeven;
- de leerling kan de belangrijkste elementen van een programma weergeven;
- een instructie uitvoeren.

Programma van toetsing en afsluiting

KADER Vak: Nederlands

6 **PTA Spreekvaardigheid**

Moment: lj 4
Tijdsduur: 20 min
Wijze van toetsing: Combi
Type toets: Praktijktoets
Herkansing: Nee
Weegfactor: 1

Examenstof:
☑ verplicht SE
☐ wordt ook getoetst in CE
☐ schooleigen examenstof

Eindtermen:
SE NE/K1/K2/K5
CE NE/K2/K3

Leerstof:

De leerling kan:
- basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op presenteren;
- kan relevante informatie verzamelen en verwerken ten behoeve van de spreeksituatie;
- strategieën hanteren ten behoeve van de spreeksituatie;
- het spreekdoel in de situatie tot uitdrukking brengen;
- het spreekdoel en taalgebruik richten op verschillende soorten publiek.

7 **PTA Schrijfvaardigheid**

Moment: lj 4
Tijdsduur: 50 min
Wijze van toetsing: Schriftelijk
Type toets: Theorietoets
Herkansing: Ja
Weegfactor: 1

Examenstof:
☑ verplicht SE
☐ wordt ook getoetst in CE
☐ schooleigen examenstof

Eindtermen:
SE NE/K2/K3/K7
CE NE/K2/K3/K7

Leerstof:

De leerling kan:
- strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot schrijfdoelen;
- relevante informatie verzamelen en verwerken ten behoeve van het schrijven;
- schrijfstrategieën hanteren;
- het schrijfdoel in teksten tot uitdrukking brengen;
- conventies hanteren met betrekking tot schriftelijk taalgebruik.

Programma van toetsing en afsluiting
KADER Vak: Engels

Inleiding

Eindtermen in dit PTA:

MVT/K/1 Oriëntatie op leren en werken
MVT/K/2 Basisvaardigheden
MVT/K/3 Leervaardigheden in de moderne vreemde talen
MVT/K/4 Leesvaardigheid
MVT/K/5 Luister- en kijkvaardigheid
MVT/K/6 Gespreksvaardigheid
MVT/K/7 Schrijfvaardigheid1

8	**PTA Writing**	
Moment:	lj 4	**Examenstof:**
Tijdsduur:	80 min	☑ verplicht SE
Wijze van toetsing:	Schriftelijk	☐ wordt ook getoetst in CE
Type toets:	Theorie toets	☐ schooleigen examenstof
Herkansing:	Ja	**Eindtermen:**
Weegfactor:	1	SE MVT/K1/K2/K7
		CE MVT/K3

Leerstof:

De leerling kan:
- zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van moderne vreemde talen in de maatschappij.
- basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven, verwerken en presenteren.
- strategieën gebruiken voor het uitbreiden van zijn taalvaardigheid en voor het compenseren van ontbrekende taalvaardigheid;
daarbij kan hij gebruikmaken van kennis van land en samenleving.
- (persoonlijke) gegevens verstrekken;
- een boodschap overbrengen in de vorm van een korte brief, kaart of e-mail;
- informatie vragen en geven;
- gevoelens uitdrukken;
- standaardconventies gebruiken.

9	**PTA Speaking**	
Moment:	lj 4	**Examenstof:**
Tijdsduur:	20 min	☑ verplicht SE
Wijze van toetsing:	Mondeling	☐ wordt ook getoetst in CE
Type toets:	Gesprek	☐ schooleigen examenstof
Herkansing:	Nee	**Eindtermen:**
Weegfactor:	1	SE MVT/K2/K6
		CE MVT/K3

Leerstof:

De leerling kan:
- basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven, verwerken en presenteren.
- strategieën gebruiken voor het uitbreiden van zijn taalvaardigheid en voor het compenseren van ontbrekende taalvaardigheid;
daarbij kan hij gebruikmaken van kennis van land en samenleving.
- adequaat reageren in veelvoorkomende sociale contacten;
- informatie vragen en geven;
- zijn mening geven en vragen naar de mening van anderen.

Programma van toetsing en afsluiting

KADER Vak: Engels

10 **PTA Watching & Listening**

Moment:	lj 4
Tijdsduur:	80 min
Wijze van toetsing:	Schriftelijk
Type toets:	Kijk- en luistertoets
Herkansing:	Ja
Weegfactor:	2

Examenstof:

☐ verplicht SE
☑ wordt ook getoetst in CE
☐ schooleigen examenstof

Eindtermen:

SE
CE MVT/K3/K5

Leerstof:

De leerling kan:
- strategieën gebruiken voor het uitbreiden van zijn taalvaardigheid en voor het compenseren van ontbrekende taalvaardigheid;
daarbij kan hij gebruikmaken van kennis van land en samenleving.
- aangeven welke informatie relevant is, gegeven een vaststaande behoefte;
- de hoofdgedachte van een luistertekst aangeven;
- de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven;
- anticiperen op het meest waarschijnlijke vervolg van een gesprek.

11 **PTA Reading**

Moment:	lj 4
Tijdsduur:	80 min
Wijze van toetsing:	Schriftelijk
Type toets:	Theorie toets
Herkansing:	Ja
Weegfactor:	2

Examenstof:

☐ verplicht SE
☑ wordt ook getoetst in CE
☐ schooleigen examenstof

Eindtermen:

SE
CE MVT/K3/K4MVT K4MVT K8

Leerstof:

De leerling kan:
- strategieën gebruiken voor het uitbreiden van zijn taalvaardigheid en voor het compenseren van ontbrekende taalvaardigheid;
daarbij kan hij gebruikmaken van kennis van land en samenleving.
- aangeven welke informatie relevant is, gegeven een vaststaande behoefte;
- de hoofdgedachte van een tekst aangeven;
- de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven;
- conclusies trekken met betrekking tot intenties, opvattingen en gevoelens van de auteur;
- verbanden tussen delen van een tekst aangeven.

Programma van toetsing en afsluiting
KADER Vak: wiskunde

Inleiding

Eindtermen in dit PTA:

WI/K/1 Oriëntatie op leren en werken
WI/K/2 Basisvaardigheden
WI/K/3 Leervaardigheden in het vak wiskunde
WI/K/4 Algebraïsche verbanden
WI/K/5 Rekenen, meten en schatten
WI/K/6 Meetkunde
WI/K/7 Informatieverwerking, statistiek
WI/K/8 Geïntegreerde wiskundige activiteiten

04 **PTA Statistiek**

Moment:	lj 3
Tijdsduur:	80 min
Wijze van toetsing:	Combinatie
Type toets:	Theorietoets
Herkansing:	Ja
Weegfactor:	1

Examenstof:
☑ verplicht SE
☑ wordt ook getoetst in CE
☐ schooleigen examenstof
Eindtermen:
SE WI/K1/K2/K7/K8
CE WI/K3

Leerstof:

De leerling kan:
- Een turftabel en/of staafdiagram en/of beelddiagram tekenen en/of aflezen (theoretisch)
- Een lijndiagram lezen en/of tekenen (praktisch)
- Percentages bereken voor een cirkeldiagram (theoretisch)
- De graden berekenen voor een cirkeldiagram (theoretisch)
- Een cirkeldiagram kunnen tekenen (theoretisch)
- Een gemiddelde en/of een gewogen gemiddelde berekenen (theoretisch)
- De modus en de mediaan berekenen (theoretisch)
- Een graaf en/of stamboom invullen en/of vragen hier over beantwoorden (praktisch)
- Een wegendiagram tekenen en/of berekenen (praktisch)
- Berekeningen maken met de hele en/of halve competitie (praktisch)
- Kansberekenen met dobbelstenen (praktisch)

10 **PTA Rekenen**

Moment:	lj 4
Tijdsduur:	80 min
Wijze van toetsing:	Schriftelijk
Type toets:	Theorietoets
Herkansing:	Ja
Weegfactor:	2

Examenstof:
☑ verplicht SE
☐ wordt ook getoetst in CE
☐ schooleigen examenstof
Eindtermen:
SE WI/K5
CE

Leerstof:

De leerling kan:
- Rekenen met een verhoudingstabel (inclusief procent rekenen).
- Een getal omzetten naar een wetenschappelijke notatie en andersom.
- Het metrieke stelsels gebruiken.- Rekenen met snelheid, tijd en afstand
- Omrekenen van vreemde valuta

Programma van toetsing en afsluiting

KADER Vak: wiskunde

11 **PTA Verbanden**

Moment:	lj 4
Tijdsduur:	80 min
Wijze van toetsing:	Schriftelijk
Type toets:	Theorietoets
Herkansing:	Ja
Weegfactor:	2

Examenstof:
☑ verplicht SE
☐ wordt ook getoetst in CE
☐ schooleigen examenstof

Eindtermen:
SE WI/K4
CE

Leerstof:

De leerling kan:
- De verschillende verbanden (lineair verband, machtsverband, wortelverband en exponentieel verband, omgekeerd evenredig) herkennen en de eigenschappen ervan benoemen en/of berekenen
- Bij de verschillende verbanden de grafiek tekenen en/of aflezen en de tabel erbij in kunnen vullen
- Met inklemmen een vergelijking oplossen-Kunnen nagaan of er een exponentieel verband is
- Of twee verschillende formules hetzelfde verband beschrijven

12 **PTA Meetkunde**

Moment:	lj 4
Tijdsduur:	80 min
Wijze van toetsing:	Schriftelijk
Type toets:	Theorietoets
Herkansing:	Ja
Weegfactor:	2

Examenstof:
☑ verplicht SE
☐ wordt ook getoetst in CE
☐ schooleigen examenstof

Eindtermen:
SE WI/K6
CE

Leerstof:

De leerling kan:
- Zijdes berekenen in vlakke figuren met de stelling van Pythagoras.
- Hoeken en zijdes berekenen in vlakke figuren met Goniometrie.
- Hoeken berekenen in vlakke figuren zonder goniometrie.
- Oppervlaktes van vlakke figuren uitrekenen.
- Werken in een driedimensionaal assenstelsel.
- Vergrotingsfactor berekenen in vlakke figuren
- Oppervlakte en/of Inhoud van een driedimensionaal berekenen

Programma van toetsing en afsluiting
KADER Vak: natuur- en scheikunde I

Inleiding

Eindtermen in dit PTA:

NASK1/K1 Oriëntatie op leren en werken
NASK1/K2 Basisvaardigheden
NASK1/K3 Leervaardigheden in het vak natuurkunde
NASK1/K4 Stoffen en materialen
NASK1/K5 Elektrische energie
NASK1/K6 Verbranden en verwarmen
NASK1/K7 Licht en beeld
NASK1/K8 Geluid
NASK1/K9 Kracht en veiligheid
NASK1/K10 Bouw van de materie

02 **PTA Het weer**

Moment:	lj 3
Tijdsduur:	300 min
Wijze van toetsing:	Praktisch
Type toets:	Praktische opdracht
Herkansing:	Nee
Weegfactor:	1

Examenstof:
☑ verplicht SE
☐ wordt ook getoetst in CE
☐ schooleigen examenstof

Eindtermen:
SE NS/K12
CE

Leerstof:

De leerling kan:
- het meten van temperatuur en luchtdruk toepassen
- het ontstaan van wolken, neerslag en bliksem beschrijven
- maatschappelijke aspecten van weersverschijnselen toelichten.

04 **PTA Licht en beeld**

Moment:	lj 3
Tijdsduur:	300 min
Wijze van toetsing:	Praktisch
Type toets:	Praktische opdracht
Herkansing:	Nee
Weegfactor:	1

Examenstof:
☑ verplicht SE
☐ wordt ook getoetst in CE
☐ schooleigen examenstof

Eindtermen:
SE NS/K2/K3/K7
CE

Leerstof:

De leerling kan:
- rechtlijnige lichtstralen, verschillende soorten lichtbundels, schaduwvorming, kleurvorming en verschillende soorten straling toepassen
- verschillende soorten lenzen herkennen en de werking van de vlakke spiegel en de bolle lens toepassen
- beeldvorming bij het menselijk oog en oogafwijkingen toepassen.

Programma van toetsing en afsluiting

KADER Vak: natuur- en scheikunde I

07 **PTA Bouw van de materie & straling en stralingsbescherming**

Moment:	lj 3	**Examenstof:**	
Tijdsduur:	50 min	☑	verplicht SE
Wijze van toetsing:	Schriftelijk	☐	wordt ook getoetst in CE
Type toets:	Theorietoets	☐	schooleigen examenstof
Herkansing:	Ja	**Eindtermen:**	
Weegfactor:	1	SE	NS/K1/K10/K11
		CE	

Leerstof:

Hoofdstukken 4 en 8;
De leerling kan:
- de bouw van stoffen en materialen beschrijven in termen van moleculen en atomen
- het gedrag van atomen en moleculen in de verschillende fasen uitleggen
- de bouw van een atoom beschrijven
- bronnen van ioniserende straling noemen
- radioactief verval en toepassingen ervan beschrijven
- veiligheidsmaatregelen tegen ongewenste effecten van straling en radioactieve stoffen beschrijven.

08 **PTA Kracht en veiligheid**

Moment:	lj 4	**Examenstof:**	
Tijdsduur:	50 min	☐	verplicht SE
Wijze van toetsing:	Schriftelijk	☑	wordt ook getoetst in CE
Type toets:	Theorietoets	☐	schooleigen examenstof
Herkansing:	Ja	**Eindtermen:**	
Weegfactor:	2	SE	
		CE	NS/K3/K9

Leerstof:

Hoofdstukken 3 en 10;
De leerling kan:
- de werking van verschillende soorten krachten en de druk van een voorwerp op de ondergrond berekenen en in evenwichtsituaties kwalitatief de hefboomwet toepassen
- bij een bewegend voorwerp diagrammen interpreteren, krachten samenstellen en de gemiddelde snelheid berekenen
- veiligheidsmaatregelen in het verkeer uitleggen en toepassen (en verschijnselen van traagheid verklaren).

09 **PTA Verbranden en verwarmen**

Moment:	lj 4	**Examenstof:**	
Tijdsduur:	50 min	☐	verplicht SE
Wijze van toetsing:	Schriftelijk	☑	wordt ook getoetst in CE
Type toets:	Theorietoets	☐	schooleigen examenstof
Herkansing:	Ja	**Eindtermen:**	
Weegfactor:	2	SE	
		CE	NS/K3/K6

Leerstof:

Hoofdstukken 6 en 11;
De leerling kan:
- het proces van verbranden beschrijven en de verspreiding en isolatie van warmte verklaren en toepassen
- de manieren van opwekking van elektrische energie en de gevolgen ervan beschrijven
- het omzetten van energie van de ene vorm in de andere vorm beschrijven en hierover berekeningen uitvoeren

Programma van toetsing en afsluiting

KADER Vak: natuur- en scheikunde I

10	**PTA Elektriciteit**
Moment:	lj 4
Tijdsduur:	100 min
Wijze van toetsing:	Schriftelijk
Type toets:	Theorietoets
Herkansing:	Ja
Weegfactor:	3

Examenstof:

☐ verplicht SE

☑ wordt ook getoetst in CE

☐ schooleigen examenstof

Eindtermen:

SE

CE NS/K3/K5

Leerstof:

Hoofdstukken 1, 9 en 12;
De leerling kan:
- elektrische schakelingen ontwerpen en analyseren en hierover berekeningen uitvoeren
- beveiligingen voor elektriciteit verklaren en toepassen en keuzes tussen verschillende apparaten beargumenteren
- de werking van de dynamo en de transformator beschrijven met begrippen uit het magnetisme.

Programma van toetsing en afsluiting
KADER Vak: economie

Inleiding

Eindtermen in dit PTA:

EC/K/1 Oriëntatie op leren en werken
EC/K/2 Basisvaardigheden
EC/K/3 Leervaardigheden in het vak economie
EC/K/4A Consumptie
EC/K/4B Consumptie en consumentenorganisaties
EC/K/5A Arbeid en productie
EC/K/5B Arbeid en bedrijfsleven
EC/K/6 Overheid en bestuur
EC/K/7 Internationale ontwikkelingen
EC/K/8 Natuur en milieu

9	**PTA Consumptie en consumentenorganisaties & overheid en bestuur**	
Moment:	lj 3	**Examenstof:**
Tijdsduur:	80 min	☑ verplicht SE
Wijze van toetsing:	Schriftelijk	☐ wordt ook getoetst in CE
Type toets:	Theorietoets	☐ schooleigen examenstof
Herkansing:	Ja	**Eindtermen:**
Weegfactor:	3	SE EC/K4B/K6
		CE

Leerstof:

De leerling:
- heeft inzicht in het bankwezen, zoals verkrijgen van vreemd geld, spaarvormen en leningsvormen, en in motieven en kenmerken van verzekeringen en kan hierbij informatie van consumentenorganisaties gebruiken (K4B);
- heeft inzicht in de sociale, economische en financiële functies van de overheid en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus (K6);
- kan a.h.v. financiele gegevens de premies en schadevergoedingen berekenen, benoemen van verzekeringen, beargumenteren hoe de overheid aan inkomsten komt en kunnen benoemen van de uitagven. Conclusies kunnen trekken over de miljoenennota.

10	**PTA Consumptie (hfdst 1 en 2)**	
Moment:	lj 4	**Examenstof:**
Tijdsduur:	80 min	☑ verplicht SE
Wijze van toetsing:	Schriftelijk	☑ wordt ook getoetst in CE
Type toets:	Theorietoets	☐ schooleigen examenstof
Herkansing:	Ja	**Eindtermen:**
Weegfactor:	3	SE EC/K4A
		CE EC/K4A

Leerstof:

De leerling:
- heeft inzicht in aspecten van het consumentengedrag, zoals keuzes, behoeften, inkomen en in de functies van het geld, lenen en sparen en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus (K4A);
- kent het begrip schaarste;
- kan a.h.v. gegevens de marketingmix toepassen. Het aflezen van de Lorenz curve. De verschillende vormen van inkomen benoemen, herkennen en toepassen

Programma van toetsing en afsluiting

KADER Vak: economie

11 **PTA Arbeid en Productie (hfdst 3 en 4)**

Moment:	lj 4
Tijdsduur:	80 min
Wijze van toetsing:	Schriftelijk
Type toets:	Theorietoets
Herkansing:	Ja
Weegfactor:	3

Examenstof:
☑ verplicht SE
☑ wordt ook getoetst in CE
☐ schooleigen examenstof
Eindtermen:
SE EC/K5A/5B
CE EC/K5A

Leerstof:

De leerling:
- heeft inzicht in aspecten van het producentengedrag zoals kosten, opbrengsten, winst, toegevoegde waarde, arbeid, arbeidsverdeling, arbeidsproductiviteit, werkgelegenheid, werkloosheid en kandit inzicht toepassen in een gegeven casus. (K5A);
- heeft inzicht in de productie van goederen en diensten en in de fasen die een product doorloopt vanaf deproducent van grondstoffen tot en met de detaillist/winkelier, en kan voorbeelden geven van beroepen /werkzaamheden die typerend zijn voor verschillende economische sectoren (K5B);
- kan verschillende berekeningen toepassen a.h.v. finaciele gegevens over de prijzen, resultaten, kosten en opbrengsten;- kan de productiefactoren benoemen en toepassen. Het begrip arbeidsproductiviteit benoemen en ook conclusies kunnen trekken a.h.v. geleverde gegevens.

12 **PTA Milieu, LOB**

Moment:	lj 4
Tijdsduur:	400 min
Wijze van toetsing:	Schriftelijk
Type toets:	Praktische opdracht
Herkansing:	Nee
Weegfactor:	2

Examenstof:
☑ verplicht SE
☑ wordt ook getoetst in CE
☐ schooleigen examenstof
Eindtermen:
SE EC/K1/K2/K3/K8
CE EC/K3

Leerstof:

De leerling:
- kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van economie in de maatschappij (K1);
- kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven en verwerken (K2);
- kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot de ontwikkeling van het eigen leervermogen enhet vermogen met economische vaktaal te communicerenen onderzoek te doen (K3);
- heeft inzicht in de samenhang tussen consumptie, productie en het milieu, en kan aan de hand van voorbeelden op het gebied van milieuschade de rol vanoverheid, maatschappelijke organisaties en individuelepersonen beschrijven (K8);
- kent zijn eigen rol in de maatschappij omtrent milieuproblematiek.
- gaat onderzoeken wat zijn rol is en oplossingsgericht denken m.b.t. milieuproblematiek;
- moet conclusies trekken a.h.v. onderzochte gegevens.

13 **PTA Internationale ontwikkelingen (hfdst 5 en 6)**

Moment:	lj 4
Tijdsduur:	80 min
Wijze van toetsing:	Schriftelijk
Type toets:	Theorietoets
Herkansing:	Ja
Weegfactor:	3

Examenstof:
☑ verplicht SE
☑ wordt ook getoetst in CE
☐ schooleigen examenstof
Eindtermen:
SE EC/K7
CE EC/K7

Leerstof:

De leerling:
- heeft inzicht in internationale economische betrekkingen zoals Nederland als open economie, de Europese Unie, ontwikkelingsproblematiek en kan dit inzichttoepassen in een gegeven casus (K7);
- kent de rol van Nederland binnen de internationale handel. De leerling kan het verschil tussen de EU en EMU benoemen. De taken van ECB aangeven en samenhang met inflatiepercentage.
- kan inkomen per hoofd van de bevolking uitrekenen.
- kan de problematiek van ontwikkelingslanden herkennen en benoemen. De werking van buffervoorraden toepassen en conclusies trekken op basis van vraag en aanbod.

Programma van toetsing en afsluiting
KADER Vak: maatschappijleer

Inleiding

Eindtermen in de PTA:

MK/K/1 Oriëntatie op leren en werken
MK/K/2 Basisvaardigheden
MK/K/3 Leervaardigheden in het vak maatschappijleer
MK/K/4 Politiek en beleid
MK/K/5 Mens en werk
MK/K/6 De multiculturele samenleving
MK/K/7 Massamedia
MK/K/8 Criminaliteit en rechtsstaat

01	**PTA Wat is maatschappijleer? + Cultuur & identiteit+ Werk + Nederland & de wereld.**	
Moment:	lj 3	**Examenstof:**
Tijdsduur:	100 min.	☑ verplicht SE
Wijze van toetsing:	Schriftelijk	☐ wordt ook getoetst in CE
Type toets:	Praktische opdracht	☐ schooleigen examenstof
Herkansing:	Ja	**Eindtermen:**
Weegfactor:	1	SE ML1/K1/K2/K3/K5
		CE

Leerstof:

De leerling kan
- zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van maatschappijleer in de maatschappij.
- basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven en verwerken.
- de rol van onderwijs (als socialiserende instantie) beschrijven in de ontwikkeling van een mens als lid van de samenleving.
met betrekking tot een maatschappelijk vraagstuk:
- principes en procedures van de benaderingswijze van het vak maatschappijleer toepassen
- een standpunt innemen en hier argumenten voor geven.
- met voorbeelden beschrijven wat sociale verschillen zijn en hoe die veroorzaakt worden, en beschrijven /uitleggen hoe de plaats van een mens op de maatschappelijke ladder kan veranderen (sociale mobiliteit)
-beschrijven en uitleggen dat mensen vanuit hun maatschappelijke posities belangen hebben en hoe daardoor conflicten kunnen ontstaan.
- overheidsbeleid ten aanzien van sociale ongelijkheid beschrijven en verklaren.

02	**PTA Politiek**	
Moment:	lj 3	**Examenstof:**
Tijdsduur:	50 min	☑ verplicht SE
Wijze van toetsing:	Schriftelijk	☐ wordt ook getoetst in CE
Type toets:	Theorie toets	☐ schooleigen examenstof
Herkansing:	Ja	**Eindtermen:**
Weegfactor:	1	SE ML1/K6
		CE

Leerstof:

De leerling kan:
- vormen van macht en machtsmiddelen herkennen, beschrijven en verklaren
- beschrijven en uitleggen hoe regels het samenleven van mensen mogelijk maken
- beschrijven en uitleggen welke mogelijkheden burgers hebben om invloed uit te oefenen op de politiek, en kenmerken van een parlementaire democratie noemen, herkennen en toelichten.

Programma van toetsing en afsluiting

KADER Vak: maatschappijleer

03 **PTA Media+ burgerschap**

Moment:	lj 3
Tijdsduur:	50 min
Wijze van toetsing:	Schriftelijk
Type toets:	Theorie toets
Herkansing:	Ja
Weegfactor:	1

Examenstof:
☑ verplicht SE
☐ wordt ook getoetst in CE
☐ schooleigen examenstof
Eindtermen:
SE ML1/K3/K7
CE

Leerstof:

De leerling kan
- aangeven dat selectieve waarneming een rol speelt in het proces van beeld- en meningsvorming
- uitingen van vooroordelen en beeldvorming ten aanzien van mannen en vrouwen in de samenleving herkennen en benoemen
- beschrijven hoe men uitingen van vooroordelen en discriminatie tegemoet kan treden vanuit het beginsel van gelijkwaardigheid en respect
- van een bepaald sociaal probleem beschrijven hoe de beeldvorming erover tot stand komt/gekomen is.
met betrekking tot een maatschappelijk vraagstuk:
- principes en procedures van de benaderingswijze van het vak maatschappijleer toepassen
- een standpunt innemen en hier argumenten voor geven.

04 **PTA Rechtsstaat**

Moment:	lj 3
Tijdsduur:	50 min
Wijze van toetsing:	Schriftelijk
Type toets:	Theorie toets
Herkansing:	Ja
Weegfactor:	1

Examenstof:
☑ verplicht SE
☐ wordt ook getoetst in CE
☐ schooleigen examenstof
Eindtermen:
SE ML1/K2/K4
CE

Leerstof:

De leerling kan:
- beschrijven hoe een mens zich ontwikkelt tot lid van de samenleving en de invloed van het socialisatieproces herkennen en beschrijven
- uitleggen dat mensen bij een subcultuur (willen) horen en dat elke subcultuur invloed heeft op het gedrag en socialisatieproces m.b.t. criminaliteit en opvoeding
- vormen van machtenmachtsmiddelen herkennen,beschrijven en verklaren
- beschrijven en uitleggen hoe regels het samenleven van mensen mogelijk maken m.b.t. rechtsstaat

Programma van toetsing en afsluiting
KADER Vak: lichamelijke opvoeding

Inleiding

Eindtermen in dit PTA:

LO1/K1 Oriëntatie op leren en werken
LO1/K2 Basisvaardigheden
LO1/K3 Leervaardigheden in het vak lichamelijke opvoeding
LO1/K4 Spel
LO1/K5 Turnen
LO1/K6 Bewegen op muziek
LO1/K7 Atletiek
LO1/K8 Zelfverdediging
LO1/K9 Actuele bewegingsactiviteiten

1	**PTA Atletiek: 12 minuten loop/1600 meter (lj3)**	
Moment:	lj 3	**Examenstof:**
Tijdsduur:	30 min	☑ verplicht SE
Wijze van toetsing:	Praktisch	☐ wordt ook getoetst in CE
Type toets:	Praktijktoets	☐ schooleigen examenstof
Herkansing:	Ja	**Eindtermen:**
Weegfactor:	1	SE LOK2/K3/K7
		CE

Leerstof:

De leerling maakt een keuze tussen 12 minuten of 1600m. De leerling kan daarbij:- basiskenmerken van training aangeven- conditieaspecten meten- regelende taken uitvoeren- oog voor veiligheid.

2	**PTA Spel - Doelspelen: voetbal/ hockey (lj3)**	
Moment:	lj 3	**Examenstof:**
Tijdsduur:	50 min	☑ verplicht SE
Wijze van toetsing:	Praktisch	☐ wordt ook getoetst in CE
Type toets:	Praktijktoets	☐ schooleigen examenstof
Herkansing:	Ja	**Eindtermen:**
Weegfactor:	1	SE LOK2/K3/K4
		CE

Leerstof:

De leerling voert twee doelspelen uit en maakt een keuze welke van de twee doelspelen beoordeeld wordt.De leerling houdt zich daarbij aan:- vooraf afgesproken (spel)regels- heeft oog voor veiligheid- voert regelende taken uit tijdens de les en de beoordeling.

3	**PTA Atletiek: verspringen/ hardlopen (Sprint) (lj3)**	
Moment:	lj 3	**Examenstof:**
Tijdsduur:	10 min	☑ verplicht SE
Wijze van toetsing:	Praktisch	☐ wordt ook getoetst in CE
Type toets:	Praktijktoets	☐ schooleigen examenstof
Herkansing:	Ja	**Eindtermen:**
Weegfactor:	1	SE LOK2/K3/K7
		CE

Leerstof:

De leerling voert beide onderdelen uit en maakt een keuze welke beoordeeld wordt.De leerling kan daarbij:- rekening houden met de verbetering van technieken door middel van trainingen- oog hebben voor veiligheid- regelende taken uitvoeren

Programma van toetsing en afsluiting

KADER Vak: lichamelijke opvoeding

4 **PTA Atletiek: hoogspringen (lj3)**

Moment:	lj 3	**Examenstof:**
Tijdsduur:	50 min	☑ verplicht SE
Wijze van toetsing:	Praktisch	☐ wordt ook getoetst in CE
Type toets:	Praktijktoets	☐ schooleigen examenstof
Herkansing:	Ja	**Eindtermen:**
Weegfactor:	1	SE LOK2/K3/K7
		CE

Leerstof:

De leerling voert het onderdeel uit.De leerling kan daarbij:- rekening houden met de verbetering van technieken doormiddel van trainingen- oog hebben voor veiligheid- regelende taken die moeten worden uitgevoerd

5 **PTA Turnen: turnlandschap: salto, steunspringen, steunzwaaien (lj3)**

Moment:	lj 3	**Examenstof:**
Tijdsduur:	50 min	☑ verplicht SE
Wijze van toetsing:	Praktisch	☐ wordt ook getoetst in CE
Type toets:	Praktijktoets	☐ schooleigen examenstof
Herkansing:	Ja	**Eindtermen:**
Weegfactor:	1	SE LOK2/K3/K5
		CE

Leerstof:

De leerling voert vormen uit van steunspringen, steunzwaaien en springen en maakt 2 keuzes welke beoordeeld worden.De leerling kan daarbij:- adequaat omgaan met risico's- meehelpen bij regelende taken waaronder hulpverlenen.

6 **PTA Turnen: Wand-/touwklimmen (lj3)**

Moment:	lj 3	**Examenstof:**
Tijdsduur:	20 min	☑ verplicht SE
Wijze van toetsing:	Praktisch	☐ wordt ook getoetst in CE
Type toets:	Praktijktoets	☐ schooleigen examenstof
Herkansing:	Ja	**Eindtermen:**
Weegfactor:	1	SE LOK2/K3/K5
		CE

Leerstof:

De leerling kan wandklimmen en touwklimmen en maakt een keuze welke beoordeeld wordt.De leerling kan daarbij:- adequaat omgaan met risico's- meehelpen bij regelende taken waaronder hulpverlenen.

7 **PTA Zelfverdediging: Treffen (lj3)**

Moment:	lj 3	**Examenstof:**
Tijdsduur:	50 min	☑ verplicht SE
Wijze van toetsing:	Praktisch	☐ wordt ook getoetst in CE
Type toets:	Praktijktoets	☐ schooleigen examenstof
Herkansing:	Ja	**Eindtermen:**
Weegfactor:	1	SE LOK2/K3/K8
		CE

Leerstof:

De leerling voert alleen en in samenwerking met anderen een trefspel uit.De leerling kan daarbij:- rekening houden met de veiligheidsregels (etiquette) bij zelfverdediging- regelende taken uitvoeren.

Programma van toetsing en afsluiting

KADER Vak: lichamelijke opvoeding

8 **PTA Actuele bewegingsactiviteiten - sportdag (lj3)**

Moment: lj 3
Tijdsduur: 200 min
Wijze van toetsing: Combinatie (praktisch/schriftelijk)
Type toets: Praktijktoets
Herkansing: Ja
Weegfactor: 1

Examenstof:
☑ verplicht SE
☐ wordt ook getoetst in CE
☐ schooleigen examenstof

Eindtermen:
SE LO/K9/K1
CE

Leerstof:

De leerling maakt een keuze uit nieuwe, actuele bewegingsactiviteiten en voert deze alleen of in samenwerking met anderen uit door deel te nemen aan de sportdag (leerjaar 3).De leerling beschrijft in een LOB formulier het maatschappelijk belang van sport en bewegen.

9 **PTA Spel - Doelspelen: basketbal/korfbal (lj4)**

Moment: lj 4
Tijdsduur: 10 min
Wijze van toetsing: Praktisch
Type toets: Praktijktoets
Herkansing: Ja
Weegfactor: 1

Examenstof:
☑ verplicht SE
☐ wordt ook getoetst in CE
☐ schooleigen examenstof

Eindtermen:
SE LOK2/K3/K4
CE

Leerstof:

De leerling voert twee doelspelen uit en maakt een keuze welke beoordeeld wordt.De leerling kan daarbij:- zich houden aan vooraf afgesproken (spel)regels- heeft oog voor veiligheid- kan regelende taken tijdens de les en beoordeling uitvoeren

10 **PTA Atletiek: Werpen - speerwerpen/ discuswerpen (lj4)**

Moment: lj 4
Tijdsduur: 10 min
Wijze van toetsing: Praktisch
Type toets: Praktijktoets
Herkansing: Ja
Weegfactor: 1

Examenstof:
☑ verplicht SE
☐ wordt ook getoetst in CE
☐ schooleigen examenstof

Eindtermen:
SE LOK2/K3/K7
CE

Leerstof:

De leerling voert twee vormen van werpen uit en maakt een keuze welke beoordeeld wordt.De leerling kan daarbij:- rekening houden met de verbetering van technieken doormiddel van trainingen- oog hebben voor veiligheid- regelende taken uitvoeren

11 **PTA Spel - Slag en loop: softbal (lj4)**

Moment: lj 4
Tijdsduur: 50 min
Wijze van toetsing: Praktisch
Type toets: Praktijktoets
Herkansing: Ja
Weegfactor: 1

Examenstof:
☑ verplicht SE
☐ wordt ook getoetst in CE
☐ schooleigen examenstof

Eindtermen:
SE LOK2/K3/K4
CE

Leerstof:

De leerling kan in samenwerking met anderen het slag- en loopspel softbal uitvoeren. Daarbij houdt de leerling zich aan vooraf afgesproken (spel)regels, heeft oog voorveiligheid en kan regelende taken tijdens de les en beoordeling uitvoeren.

Programma van toetsing en afsluiting

KADER Vak: lichamelijke opvoeding

12 **PTA Spel - Terugslag spelen: badminton/ volleybal (lj4)**

Moment:	lj 4	**Examenstof:**	
Tijdsduur:	30 min	☑ verplicht SE	
Wijze van toetsing:	Praktisch	☐ wordt ook getoetst in CE	
Type toets:	Praktijktoets	☐ schooleigen examenstof	
Herkansing:	Ja	**Eindtermen:**	
Weegfactor:	1	SE	LOK2/K3/K4
		CE	

Leerstof:

De leerling voert twee terugslagspelen uit en maakt een keuze welke beoordeeld wordt.De leerling kan daarbij:- zich houden aan vooraf afgesproken (spel)regels- oog hebben voor veiligheid- regelende taken tijdens de les en beoordeling uitvoeren

13 **PTA Bewegen op muziek (lj4)**

Moment:	lj 4	**Examenstof:**	
Tijdsduur:	10 min	☑ verplicht SE	
Wijze van toetsing:	Praktisch	☐ wordt ook getoetst in CE	
Type toets:	Praktijktoets	☐ schooleigen examenstof	
Herkansing:	Ja	**Eindtermen:**	
Weegfactor:	1	SE	LOK2/K3/K6
		CE	

Leerstof:

De leerling presenteert een zelf gekozen dansvorm, waarbij de dans op muziek word uitgevoerd.

Programma van toetsing en afsluiting
KADER Vak: biologie

Inleiding

Eindtermen in dit PTA:

BI/K/1 Oriëntatie op leren en werken
BI/K/2 Basisvaardigheden
BI/K/3 Leervaardigheden in het vak biologie
BI/K/4 Cellen staan aan de basis
BI/K/5 Schimmels en bacteriën: nuttig en soms schadelijk
BI/K/6 Planten en dieren en hun samenhang: de eigen omgeving verkend
BI/K/7 Mensen beïnvloeden hun omgeving
BI/K/8 Houding, beweging en conditie
BI/K/9 Het lichaam in stand houden: voeding en genotmiddelen, energie, transport en uitscheiding
BI/K/10 Bescherming
BI/K/11 Reageren op prikkels
BI/K/12 Van generatie op generatie
BI/K/13 Erfelijkheid en evolutie

3	**PTA Houding, beweging en conditie**	
Moment:	lj 3	**Examenstof:**
Tijdsduur:	100 min	☑ verplicht SE
Wijze van toetsing:	Combinatie	☐ wordt ook getoetst in CE
Type toets:	Werkstuk	☐ schooleigen examenstof
Herkansing:	Nee	**Eindtermen:**
Weegfactor:	1	SE BI/K1/K8
		CE

Leerstof:

De leerling kan:
- delen die van belang zijn voor stevigheid en beweging noemen en verwerken in een werkstuk.
- de gevolgen van overbelasting noemen en beschrijven

4	**PTA Thema 3 Erfelijkheid en evolutie**	
Moment:	lj 3	**Examenstof:**
Tijdsduur:	50 min	☑ verplicht SE
Wijze van toetsing:	Schriftelijk	☐ wordt ook getoetst in CE
Type toets:	Theorietoets	☐ schooleigen examenstof
Herkansing:	Ja	**Eindtermen:**
Weegfactor:	2	SE BI/K13
		CE

Leerstof:

De leerling kan:
- beschrijven hoe erfelijke eigenschappen van generatie op generatie worden doorgegeven en toelichten hoe die erfelijke eigenschappen in de tijd kunnen veranderen.

Programma van toetsing en afsluiting

KADER Vak: biologie

5 **PTA Duurzaam leven**

Moment: lj 3
Tijdsduur: 150 min
Wijze van toetsing: Schriftelijk
Type toets: Verslag
Herkansing: Nee
Weegfactor: 1

Examenstof:
☑ verplicht SE
☑ wordt ook getoetst in CE
☐ schooleigen examenstof
Eindtermen:
SE BIK2/K7
CE BI/K3

Leerstof:

De leerling kan:
- toelichten dat de mens voor voedsel, water, zuurstof, grondstoffen, energie, voedselproductie en recreatie van ecosystemen afhankelijk is;
- beschrijven hoe de mens ecosystemen kan beïnvloeden;
- toelichten waarom de mens er belang bij heeft een duurzame relatie tussen mens en milieu te bevorderen.

6 **PTA Eindtoets Biologie leerjaar 3**

Moment: lj 3
Tijdsduur: 80 min
Wijze van toetsing: Schriftelijk
Type toets: Theorietoets
Herkansing: Ja
Weegfactor: 2

Examenstof:
☑ verplicht SE
☑ wordt ook getoetst in CE
☐ schooleigen examenstof
Eindtermen:
SE BI/K5
CE BI/K4/K6/K12

Leerstof:

De leerling kan:
- kenmerkende eigenschappen van cellen noemen, de samenstellende delen daarvan beschrijven, en de meest voorkomende organisatieniveaus binnen organismen noemen en beschrijven;
- toelichten dat een organisme als een geheel beschouwd kan worden waarbij voor instandhouding en gezondheid van het organisme processen in onderlinge samenhang plaatsvinden;
- de namen van organismen opzoeken en de delen waaruit ze zijn samengesteld;
- de relaties noemen en toelichten die ze onderling en met hun omgeving hebben;
- voortplanting en groei bij de mens toelichten, evenals de vorm en functie van seksueel gedrag daarbij.

7 **PTA Planten**

Moment: lj 4
Tijdsduur: 50 min
Wijze van toetsing: Schriftelijk
Type toets: Theorietoets
Herkansing: Ja
Weegfactor: 2

Examenstof:
☐ verplicht SE
☑ wordt ook getoetst in CE
☐ schooleigen examenstof
Eindtermen:
SE
CE BI/K6/K12

Leerstof:

De leerling kan:
- delen waaruit zaadplanten zijn opgebouwd benoemen, hun functie(s) beschrijven en aangeven welke delen van planten voedingsmiddelen en/of grondstoffen leveren voor de mens;
- enkele typen weefsel(s) van planten met functie(s) en bouw beschrijven;
- stadia in de levenscyclus van zaadplanten met geslachtelijke voortplanting noemen, inclusief aspecten van het overwinteren van een plant;
- aan de hand van voorbeelden geslachtelijke en ongeslachtelijke voortplanting bij zaadplanten herkennen en toelichten.

8 **PTA Voeding en vertering**

Moment: lj 4
Tijdsduur: 50 min
Wijze van toetsing: Schriftelijk
Type toets: Theorietoets
Herkansing: Ja
Weegfactor: 2

Examenstof:
☐ verplicht SE
☑ wordt ook getoetst in CE
☐ schooleigen examenstof
Eindtermen:
SE
CE BI/K9

Leerstof:

De leerling kan:
- vorm, werking en functie van het verteringsstelsel beschrijven.

Programma van toetsing en afsluiting

KADER Vak: biologie

9 **PTA Transport en afweer**

Moment:	lj 4
Tijdsduur:	50 min
Wijze van toetsing:	Schriftelijk
Type toets:	Theorietoets
Herkansing:	Ja
Weegfactor:	2

Examenstof:

☑ verplicht SE
☑ wordt ook getoetst in CE
☐ schooleigen examenstof

Eindtermen:

SE BI/K10
CE BI/K9

Leerstof:

De leerling kan:
- de vorm, werking en functie van het bloedvatenstelsel beschrijven
- toelichten hoe (infectie)ziekten zich ontwikkelen, hoe ze zich verspreiden en hoe men zich daartegen beschermt.

Programma van toetsing en afsluiting
KADER Vak: maatschappijkunde

Inleiding

Eindtermen in de PTA:

ML2/K/1 Oriëntatie op leren en werken
ML2/K/2 Basisvaardigheden
ML2/K/3 Leervaardigheden in het vak maatschappijleer
ML2/K/4 Politiek en beleid
ML2/K/5 Mens en werk
ML2/K/6 De multiculturele samenleving
ML2/K/7 Massamedia
ML2/K/8 Criminaliteit en rechtsstaat

01 **PTA Pluriforme samenleving**

Moment: lj 4
Tijdsduur: 100 min
Wijze van toetsing: Schriftelijk
Type toets: Praktische opdracht
Herkansing: Nee
Weegfactor: 1

Examenstof:
☑ verplicht SE
☐ wordt ook getoetst in CE
☐ schooleigen examenstof
Eindtermen:
SE ML2/K/1/2/6
CE

Leerstof:

De leerling kan:
- kan het belang van maatschappijkunde verwoorden.
- basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven en verwerken.
- De culturele differentiatie in Nederland beschrijven en ontwikkelingen daarin noemen, alsmede het overheidsbeleid en visies ten aanzien van de multiculturele samenleving beschrijven
- de sociaal-economische positie van allochtone groepen beschrijven en verklaren
- aangeven hoe met uitingen van vooroordelen en discriminatie kan worden omgegaan vanuit het beginsel van gelijkwaardigheid en respect.

2 **PTA Werk**

Moment: lj4
Tijdsduur: 100 min
Wijze van toetsing: Schriftelijk
Type toets: Praktische opdracht
Herkansing: Nee
Weegfactor: 1

Examenstof:
☑ verplicht SE
☐ wordt ook getoetst in CE
☐ schooleigen examenstof
Eindtermen:
SE ML2/K/1/2/5
CE

Leerstof:

De leerling kan
- zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van maatschappijkunde verwoorden.
- basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven en verwerken.
- de functies en maatschappelijke waardering van arbeid herkennen en beschrijven, en factoren noemen die van invloed zijn op de cultuur van een bedrijf
- de rol van de overheid ten aanzien van arbeid en de problematiek van de verzorgingsstaat herkennen en beschrijven
- uitleggen welke invloed maatschappelijke arbeidsverdeling heeft op de sociale ongelijkheid in de samenleving
- een beschrijving geven van de arbeidsverhoudingen in Nederland
- oorzaken en gevolgen van veranderingen op de arbeidsmarkt noemen en verklaren.

Programma van toetsing en afsluiting

KADER Vak: maatschappijkunde

3 **PTA Politiek**

Moment:	lj 4
Tijdsduur:	100 min
Wijze van toetsing:	Schriftelijk
Type toets:	Theorie toets
Herkansing:	Ja
Weegfactor:	2

Examenstof:
☑ verplicht SE
☑ wordt ook getoetst in CE
☐ schooleigen examenstof

Eindtermen:
SE ML2/K/2
CE ML2/K/3 /4/1/3

Leerstof:

De leerling
kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot:
- ten aanzien van maatschappelijke vraagstukken verschillende typen vragen herkennen en zo zelfstandig mogelijk formuleren
- bij gegeven of zelf geformuleerde vragen informatie verwerven en daarbij gebruik maken van verschillende informatiebronnen
- Nederland typeren als een parlementaire democratie in een rechtsstaat en als een constitutionele monarchie
- uitleggen op welke wijze overheidsbeleid tot stand komt, de invloed van de Europese Unie daarin aangeven /herkennen, en noemen/herkennen hoe Europese besluiten tot stand komen
- mogelijkheden beschrijven die individuele burgers en belangen- of pressiegroepen hebben om de politieke besluitvorming te beïnvloeden
- van politieke partijen en stromingen standpunten en de uitgangspunten herkennen, noemen en verklaren.
- aangereikte informatie over maatschappelijke verschijnselen/vraagstukken verwerken en interpreteren op basis van vakinhoudelijke kennis
- de principes en procedures die horen bij de benaderingswijze van het vak maatschappijkunde herkennen in informatiebronnen over een maatschappelijk vraagstuk, of toepassen op een maatschappelijk vraagstuk
- een standpunt innemen met betrekking tot een concreet maatschappelijk vraagstuk en hier argumenten voor geven.
- een maatschappelijk vraagstuk gerelateerd aan de exameneenheden analyseren door verbanden tussen de thema's uit de eindtermen te leggen en door de benaderingswijze van maatschappijkunde erop toe te passen.
- de vaardigheden uit het kerndeel in samenhang toepassen.

4 **PTA Criminaliteit**

Moment:	lj 4
Tijdsduur:	100 min
Wijze van toetsing:	Schriftelijk
Type toets:	Theorie toets
Herkansing:	Ja
Weegfactor:	2

Examenstof:
☑ verplicht SE
☑ wordt ook getoetst in CE
☐ schooleigen examenstof

Eindtermen:
SE ML2/K/5
CE ML2/K/3/8/V/1/3

Leerstof:

De leerling
kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot:
- ten aanzien van maatschappelijke vraagstukken verschillende typen vragen herkennen en zo zelfstandig mogelijk formuleren
- bij gegeven of zelf geformuleerde vragen informatie verwerven en daarbij gebruik maken van verschillende informatiebronnen
- de aard, ontwikkeling en omvang van criminaliteit als maatschappelijk probleem herkennen en beschrijven
- principes van de rechtsstaat herkennen in het straf- en procesrecht
- oorzaken van criminaliteit herkennen en beschrijven
- de rol van overheidsorganen ter bestrijding van criminaliteit aangeven, verschillende beleidsmaatregelen en kenmerkende visies van politieke stromingen onderscheiden, en effectiviteit en wenselijkheid van beleidsmaatregelen beoordelen
- de doelen van straffen en maatregelen onderscheiden.
- een maatschappelijk vraagstuk gerelateerd aan de exameneenheden analyseren door verbanden tussen de thema's uit de eindtermen te leggen en door de benaderingswijze van maatschappijkunde erop toe te passen.
- zelfstandig informatie verwerven, verwerken en verstrekken in het kader van het sectorwerkstuk.
- de vaardigheden uit het kerndeel in samenhang toepassen.

Programma van toetsing en afsluiting

KADER Vak: maatschappijkunde

5 **PTA Massamedia**

Moment:	lj 4
Tijdsduur:	100 min
Wijze van toetsing:	Schriftelijk
Type toets:	Theorie toets
Herkansing:	Ja
Weegfactor:	2

Examenstof:

☑ verplicht SE
☐ wordt ook getoetst in CE
☐ schooleigen examenstof

Eindtermen:

SE ML2/K/7
CE

Leerstof:

De leerling kan
strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot:
- ten aanzien van maatschappelijke vraagstukken verschillende typen vragen herkennen en zo zelfstandig mogelijk formuleren
- bij gegeven of zelf geformuleerde vragen informatie verwerven en daarbij gebruik maken van verschillende informatiebronnen
- de betekenis van massamedia voor de samenleving herkennen en beschrijven
- factoren en ontwikkelingen herkennen en noemen als het gaat om de inhoud en programmering van massamedia, en nieuwsvoorziening kritisch beoordelen
- benoemen wat de rol van de media is bij beeldvorming en aangeven hoe er sprake is van beïnvloeding door massamedia
- informatie vergelijken van verschillende media en verschillen daarin verklaren.
- een maatschappelijk vraagstuk gerelateerd aan de exameneenheden analyseren door verbanden tussen de thema's uit de eindtermen te leggen en door de benaderingswijze van maatschappijkunde erop toe te passen.
- de vaardigheden uit het kerndeel in samenhang toepassen.

Programma van toetsing en afsluiting
KADER Vak: kunstvakken incl ckv

Inleiding

Eindtermen in dit PTA:

KV/K/1 Oriëntatie op leren en werken
KV/K/2 Basisvaardigheden
KV/K/3 Culturele en kunstzinnige activiteiten
KV/K/4 Reflectie en kunstdossier

Toetsen

2 **PTA beeldende kunst**

Moment:	lj 3	**Examenstof:**
Tijdsduur:	30 min	☑ verplicht SE
Wijze van toetsing:	Praktisch	☐ wordt ook getoetst in CE
Type toets:	Praktische opdracht	☐ schooleigen examenstof
Herkansing:	Nee	**Eindtermen:**
Weegfactor:	1	SE KV/K/3
		CE

Leerstof:

De leerling:
- kan zich een beeld vormen van het culturele en kunstzinnige veld door te kiezen voor en actief deel te nemen aan ten minste 4 kunstzinnige activiteiten die gerelateerd zijn aan verschillende kunstvakken.
- Ten minste één kunstzinnige activiteit resulteert in de productie en presentatie van eigen werk.

6 **PTA Kunstdossier**

Moment:	lj 3	**Examenstof:**
Tijdsduur:	60 min	☑ verplicht SE
Wijze van toetsing:	Combinatie	☐ wordt ook getoetst in CE
Type toets:	Portfolio	☐ schooleigen examenstof
Herkansing:	Nee	**Eindtermen:**
Weegfactor:	1	SE KV/K/1/2/4
		CE

Leerstof:

De leerling:
- kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van kunst en cultuur in de maatschappij.
- kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven en verwerkenzet zijn culturele en kunstzinnige ontwikkeling overzichtelijk in een kunstdossier.
- De vorm is nader te bepalen.
- De inhoud is alle activiteiten waaraan is deelgenomen en een reflectie hierop.

Programma van toetsing en afsluiting
KADER Vak: Rekenen 2f

Inleiding

Domeinen in dit PTA:

Getallen
Verhoudingen
Meten & meetkunde
Verbanden

Toetsen

05 **PTA Domein 4 Verbanden 2F + Getallen 2F**

Moment:	lj 4	**Examenstof:**
Tijdsduur:	50 min	☑ verplicht SE
Wijze van toetsing:	Schriftelijk	☐ wordt ook getoetst in CE
Type toets:	Theorietoets	☐ schooleigen examenstof
Herkansing:	Ja	**Eindtermen:**
Weegfactor:	1	SE Verbanden (Domein A, B, C) en Getallen (Domein A, B, C CE

Leerstof:

De leerling kan:
- Informatie uit tabellen, (het verloop van) grafieken of diagrammen aflezen, interpreteren, beschrijven, verwoorden of gebruiken bij het oplossen van problemen.
- Patronen in getallenreeksen en/of (meetkundige) figuren beschrijven.
- Formules lezen en gebruiken.
- Rekenvaardigheden toepassen bij het oplossen van problemen waarin verbanden een rol spelen.
- Basisbewerkingen (zonder rekenmachine) met gehele en decimale getallen uitvoeren.

06 **PTA Domein 2 Verhoudingen 2F**

Moment:	lj 4	**Examenstof:**
Tijdsduur:	50 min	☑ verplicht SE
Wijze van toetsing:	Schriftelijk	☐ wordt ook getoetst in CE
Type toets:	Theorietoets	☐ schooleigen examenstof
Herkansing:	Ja	**Eindtermen:**
Weegfactor:	1	SE Verhoudingen (Domein A, B, C) CE

Leerstof:

De leerling kan:
- Berekeningen uitvoeren met procenten, samengestelde grootheden en schaal.
- In de context van verhoudingen berekeningen uitvoeren.
- Verhouding, procent, breuk, decimaal getal, deling, 'deel van' met elkaar in verband brengen.

07 **PTA Domein 3 Meten en meetkunde 2F**

Moment:	lj 4	**Examenstof:**
Tijdsduur:	50 min	☑ verplicht SE
Wijze van toetsing:	Schriftelijk	☐ wordt ook getoetst in CE
Type toets:	Theorietoets	☐ schooleigen examenstof
Herkansing:	Ja	**Eindtermen:**
Weegfactor:	1	SE Meten en meetkunde (Domein A, B, C) CE

Leerstof:

De leerling kan:
- Meetinstrumenten aflezen en maten afleiden uit tekeningen.
- Rekenen met maten voor lengte, oppervlakte, inhoud, gewicht, temperatuur, tijd en geld waaronder het omrekenen.
- Rekenen met referentiematen en de betekenis van 'ton'.
- Vlakke en ruimtelijke figuren herkennen en aanzichten, uitslagen of doorsneden kunnen interpreteren.
- De omtrek en oppervlakte bereken van een rechthoek, vierkant of driehoek en/of figuren die samengesteld zijn uit deze basisvormen.
- De inhoud berekenen van een balk of kubus.